

Božičevanje v Slovenskem Korotanu

Na sveti večer po večernici se hišni gospodar prekriža, vzame v roko posodo z žerjavico ter natrosi nanjo špajke in kadila. Starejši sin vzame blagoslovljeno vodo, kak drug otrok ali mati pa ključe. Zdaj gredo, moleč anglski rožni venec, od shrambe do shrambe, od sobe do sobe, tudi v klet in podstrešje, v žitnico in hlev in na gumnišče (skedenj), škropijo z blagoslovljeno vodo in pokadijo vse z dišavami, kate-re je poprej duhovnik z vodo vred blagoslovil.

Na mizi, pogrnnjeni z belim prtom, leži ta večer hleb kruha, poprtnik imenovan. Po dokončanem blagosloavljanju se postavi posoda s kadihom pod mizo, da je po dimu tudi kruh nekako blagoslovljen. Po končani pobožnosti ga gospodar razreže in razdeli družini, ostanek dobi živina k »leku«, to je k otrobom, soli in repi.

Tri take hlebe speče gospodinja pred božičem. Ko jih deva v peč, jih prekriža na zgornji strani, medtem ko med

letom vreže drugim hlebom podobo trikota, znamenje svete Trojice. Eden teh božičnih hlebov je za sveti večer, drugi za Silvestrovo, tretji za večer pred svetimi Tremi kralji. Na ta zadnji večer zapisujejo pri običajnem škropljenju na duri začetnice treh kraljev: G. M. B. in letnico.

V dneh od božiča do razglasenja hodijo trije fantje, oblečeni v bele srajce, opasani z lesenimi sabljami, s kraljevskimi kronami iz papirja na glavi, po hišah »tri kralje pet«. Pri Zili jih vodi četrti, kot dekle oblečeni fant, ki nosi zvezdo in mu pravijo »šmrjeta«. Peti začnejo pred cerkvijo, v lopci. Pesmi je več.

V Rožu pojejo: »V jutrnji deželi je prišla gore — ena lepa zvezda lepe svetlobe...« Koledniki dobijo povsod daril: denarja, klobas, mesa. Po nekaterih vaseh koleduje več skupin: Otroci, ki še v šolo ne hodijo, šolarji prvega razreda, drugega razreda in odrasli.

Dravski

Vinko Bitenc

Polnočnica v pragozdu

Ob široki, nepregledni stepi v daljni Braziliji je stala samotna farma, last slovenskega priseljenca, ki se je bil pred leti napotil po svetu, iskat sreče. Po mnogem trpljenju in trudu v nekem braziljskem rudniku si je toliko opomogel, da si je nekaj milj od mesta postavil leseno hišico. Tu sta z ženo obdelovala zemljo, redila nekaj goveje živine, konja in perutnino, ki jo je žena razpečevala v mestu.

Tako je Cvelbarjev Lojze prav zadovoljno živel na farmi s svojo družino. Njegova in ženina največja sreča sta bila njuna dva otroka, šestletna Julka in osemletni Jožek. Priselila sta se z materjo iz domovine šele pred letom dni. Težko sta

se privadila otroka novih krajev, drugega podnebja. Tu ni bilo zelenih gorenjskih trat, ne cvetočih bregov; še snega ni bilo pozimi, ali samo ponekod. Sama neskončna ravnina, ob robih pa so se razprostirali mogočni pragozdi, prebivališča zveri, kač in čudežnih ptičev.

Jožek in Julka sta najbolj pogrešala vaške družine, svojih sovrstnikov, s katerimi sta se v domačem kraju skupaj igrala. Ker v samotni okolici farme ni bilo otrok, sta Jožek in Julka vzljubila domače živali. Dajala sta jim posebna imena, jih klicala, božala in se pogovarjala z njimi, kakor z dobrimi znanci. Vsa kurja in gosja družina je že od daleč poznala svoja mala prijatelja,

pozdravljala ju z glasnim kokodakanjem in gaganjem.

Tisti dan pred božičem sta se oče in mati odpeljala z vozom v mesto, nakupovat za božičnico. Jožek in Julka sta ostala sama doma. Stara mulatka, dekla na farmi, jima je bila za varuhinjo.

Po obedu je šla malutka v hlev, krmit živino. Jožek in Julka sta v sobi izrezovala pastirčke in pripravljala to in ono za jaselce.

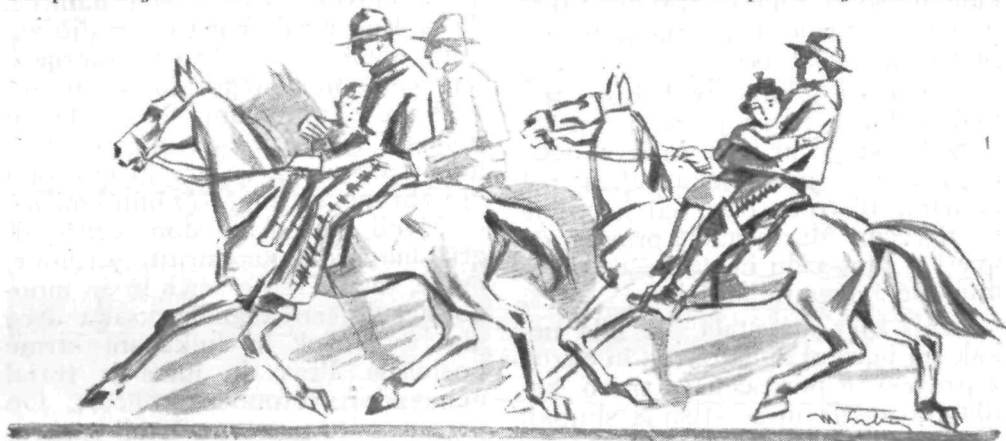
»Ti, Jožek,« se je nenadno domislila Julka, »mahu še nimava.« »Kaj bo pa zdaj?«

»Samo potihem morava odtod, da naju Marfa ne opazi,« je šepetal Jožek in porival sestrico skozi vrata. »Ne pustila bi naju z doma in bi naju zaklenila v sobo.«

Boječe sta se ozirala naokoli. Toda Marfe ni bilo videti nikjer.

Jožek in Julka sta jo urno ubrala za hišo, odtam pa po ozki stezi preko stepe, naravnost proti gozdovom, ki so se razprostirali v daljavi.

Dolgo sta hodila, poti ni hotelo biti konca. Farma se je že zdavnaj skrila za ovinkom, a pragozd je bil še vedno daleč pred njima. Sonce

»Saj res,« je bratec žalostno pogledal sestrico. »Brez mahu ne moreva napraviti jaselc.«

»Veš kaj, Jožek? Mogoče ve Marfa, kje se dobi mah. Poprašajva jo.«

Marfa je bilo ime mulatki.

»Marfa nič ne ve,« je odvrnil Jožek; »še razumela naju ne bi. Sama pojdiva po mah.«

»Kam?«

»V gozd, ali pragozd, kakor pravi oče. Jaz vem za pot, ki pelje tja. Bil sem že z njimi v pragozdu.«

Julka je zaploskala z ročicama.

»Potem pa kar brž pojdiva. Do večera morajo biti jaselce gotove.«

Sklep je bil storjen. Jožek si je oblekel očetov suknjič, sestrici pa je ogrnil materin pled in ga ji zavezal zadaj na hrbtu.

je bilo že zašlo za mogočne vrhove dreves.

Julka je bila že silno izmučena.

»Ali kmalu dospeva, Jožek?«

»Kmalu, kmalu. Mahu si nabereva kar mimogrede. Saj tam ga je dovolj. Potem pa brž domov.«

Nenadoma se je steza končala. Jožek in Julka sta stala pred ogromnimi drevesi, kakor dva pritlikavca pred velikani. Gosto grmičje in trnje je prepletalo drevesa vsepočez. Starodavna debela je preraščal mah in bršljan, od širokih košatih vej so bingljale po zraku zelene liane (ovijalke), kakor velikanske debele vrvi.

Jožek in Julka sta se komaj prelila skozi bodičje v notranjost gozda. A do drevesnih debel, poraščanih z mahom, zaradi bodečega trnja

nista mogla. Drugod pa ni bilo mahu.

»Pojdiva še malo naprej,« jo je tolažil bratec; »poiščiva kraj, kjer ne bo trnja, in si naberiva mahu.« Počasi sta lezla naprej, vedno globlje v gozd. Zgodnji zimski večer se je pričel spuščati nad vrhove pragozda. Med vejevjem so prhutale nočne ptice, velike večče z bleščečimi krili so letale po zraku, čudni, vreščeči glasovi so prihajali od vsepovsod iz gozda.

Jožka je zaskrbelo, Julka je zajokala in se privila k bratcu. Nikamor nista znala več, tema je postajala vedno gostejša.

»Julka, ne jokaj,« je Jožek objemal sestrico in se je sam komaj zdržal joka. »Kar tu počakava, očka naju gotovo pride iskat. Prav nič se nama ni treba bati, saj nocoj je sveti večer. Marfa mi je pravila, da zveri v pragozdu na ta večer nikomur nič žalega ne storijo.«

Kraj, kjer sta stala, je bila nekakšna jasa, obdana okrog in okrog z drevesi in poraščena s travo. Sedla sta na tla in se stisnila skupaj. Jožek je segel v žep očetovega suknjiča. V roki je začutil kovinasto stvar. Od veselja je planil pokonci. »Julka, očetov vžigalnik je tu! Zdaj si pa lahko narediva ogenj, da naju ne bo strah.«

Z rokami sta nagrabila suhega dračja; Jožek je ukresal ogenj in podnetil kup. Veseli plameni so razsvetlili okolico, gost dim se je valil med vejevjem.

Jožek in Julka sta se naslonila drug na drugega in sta ob dogorevajočem ognju kmalu zaspala. Svetla, mesečna noč je bdela nad pragozdom...

— — — — —

Šum in vriščanje je predramilo otroka. Od začudenja sta obstrmela; nedaleč od njiju je stala visoka smreka, vsa bliščeča od samih srebrnih in zlatih vešč, ki so čepele

po njenih vejah. Okrog smreke so bile zbrane živali iz pragozda. Nekatere so ležale, druge so stale, opice in velike ptice ujede pa so ždele po drevesih. Mogočen lev, z orjaško grivo, je stopil pred zbrane živali in jih takole nagovoril: »Pre dragi prebivavci pragozda! Zopet obhajamo sveti večer, naš praznik miru. Zelo me veseli, da ste se v tako velikem številu zbrali ob božičnem drevesu. S posebnim zadoščenjem pa vam sporočam, da bomo me živali pragozda kmalu prekosile človeka. Zvedel sem namreč, da se ljudje nikakor ne morejo zediniti med seboj. Mnogi oznanjajo namesto miru razdor in sejejo sovražstvo. Zato mislim, da smo lahko ponosni na svojo starodavno polnočnico svetega večera in pozivam vse zbrane, da zapojejo himno miru.« — Živali, med njimi sloni, cebre, tigri, leopardi, kenguruji, antilope, opice, raznovrstne ptice in še mnogo drugih, so zagnale vsaka svoj glas. — Jožek in Julka sta strme poslušala. Prav do jutra je trajal nenavadni svetonočni koncert. Ob prvem svitu pa so se živali razkropile na različne strani. — Prav takrat sta Jožek in Julka, ki sta bila od gladu in neprespane noči že vsa obnemogla, zaslišala iz daljave znane glasove. Ti glasovi so prihajali vedno bliže. Nenadoma so se ustavili pred Jožkom in Julko trije jezdec. Bil je oče Cvelbar z dvema sosednjima farmarjema.

»Vso noč vaju že iščemo,« je skočil oče s konja in objel svoja otroka. V naglem diru so nato vsi odjezdili proti domu.

In na božični dan sta Jožek in Julka pred izrezljanimi jaselcami, ki jih je bil prinesel oče iz mesta, pripovedovala strmečima roditeljema o vsem, kar sta doživela na sveti večer v pragozdu.

Mir in zadovoljnost sta se naselila v srca srečne farmarjeve družine.